

Ξένια Αραπάκη

Επ. Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ιουλία Νησιώτου

Λέκτορας Πανεπιστημίου Θεσσαλίας,

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΕΝΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΕΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται ένα ερευνητικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα εικαστικής αγωγής στοιχεία του οποίου εφαρμόστηκαν πιλοτικά στο Παράρτημα Βόλου της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας Αναπήρων Παιδών (ΕΛΕ-ΠΑΠ), σε παιδιά με εγκεφαλική παράλυση και συνοδή νοητική υστέρηση (mental retardation as co-impairment). Το πρόγραμμα αυτό έχει ως στόχο τη βελτίωση της λεπτής κινητικότητας και την εξέλιξη των εικαστικών προϊόντων των παιδιών αυτών, όταν αυτά μετά την παραστατική αφήγηση των παραμυθιών και τη λεπτομερή ανάλυση του περιεχομένου τους, σχεδιάζουν και δημιουργούν δυσδιάστατα εικαστικά προϊόντα, στα πλαίσια μιας συστηματικής καθοδηγούμενης διδακτικής διαδικασίας. Θεωρούμε ότι η εικαστική εκπαίδευση με τη συστηματική καθοδήγηση του εκπαιδευτικού συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση των εικαστικών προϊόντων των παιδιών όταν αυτά αντιληφθούν τις σχέσεις ανάμεσα στα νοήματα και στις οπτικές εικόνες που είναι σε θέση να εκφράσουν. Πιο συγκεκριμένα, περιγράφονται η δομή, το περιεχόμενο και οι μεθοδολογικοί άξονες του ερευνητικού προγράμματος που βασίζονται στη λειτουργική αξιοποίηση των θέσεων του Luquet ως περιγραφικού, διδακτικού και ερμηνευτικού πλαισίου αναφοράς. Τέλος, παρουσιάζονται η

αξιολόγηση και τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Είναι γνωστό ότι η συνολική ανάπτυξη του παιδιού περιλαμβάνει την κινητική, νοητική, γλωσσική και κοινωνική εξέλιξη του (Καραπέτσας, 1988). Οι τομείς αυτοί δεν είναι ανεξάρτητοι αλλά η αλληλεπίδραση και η παράλληλη τελείωσή τους καθορίζει την πορεία προς τη σχολική ετοιμότητα και την κοινωνική ένταξη των παιδιών. Οι κινητικές δεξιότητες ωριμάζουν σταδιακά. Πρώτα κατακτάται η αδρή κινητικότητα και στη συνέχεια η λεπτή κινητικότητα, η οποία επιτρέπει στο παιδί να εκτελέσει ακριβείς και απαιτητικές κινήσεις με τα χέρια του, όπως η γραφή και το σχέδιο (Fernandez - Alvarez - Aicardi, 2001). Η Εγκεφαλική Παράλυση είναι η συχνότερη αιτία κινητικής αναπηρίας κατά την παιδική ηλικία, με επίπτωση δύο έως τρία στα χίλια νεογνά (Stanley, Blair - Alberman, 2001). Ο όρος περιλαμβάνει μια ευρεία ομάδα διαταραχών της στάσης και της κίνησης του σώματος που οφείλονται σε βλάβη η οποία συνέβη στον ανώριμο, αναπτυσσόμενο εγκέφαλο, είτε κατά την εμβρυική περίοδο είτε κατά τη γέννηση ή μετά τη γέννηση. Δεύτερο σε συχνότητα αίτιο αποτελούν οι μετατραυματικές βλάβες του εγκεφάλου (Barlow - Thomson - Johnson - Minns, 2005). Η βλάβη των κέντρων του εγκεφάλου που ελέγχουν την κίνηση εκδηλώνεται με διάφορες κινητικές δυσλειτουργίες, όπως παράλυση, δηλαδή αδυναμία κίνησης μελών και ανώμαλες, μη ελεγχόμενες κινήσεις και διαταραχές του μυϊκού τόνου (Amiel - Tison, 2004). Η βλάβη του εγκεφάλου μπορεί να αφορά και άλλες λειτουργίες, προκαλώντας συνοδές αναπηρίες, οι οποίες μπορεί να είναι σοβαρές, όπως νοητική υστέρηση, διαταραχές του λόγου, αυτιστική συμπεριφορά, επιληψία, κώφωση, τύφλωση ή ηπιότερες: μαθησιακές δυσκολίες, αδεξιότητα και δυσπραξία, διαταραχές προσοχής, υπερκινητικότητα, διαταραχές της συμπεριφοράς. Τα προβλήματα αυτά επηρεάζουν